

Gekanteld

Wie deze zomer Italië bezoekt, kan in San Sepulcro in het Museo Civico ‘De opstanding’ van Piero della Francesca gaan bekijken. In de vijftiende eeuw is dit fresco in temperaverf rechtstreeks op de muur geschilderd van de vergaderzaal van het toenmalige stadhuis. Piero della Francesca (circa 1420 tot 1492) was een van de grootste Italiaanse renaissanceschilders. Oorspronkelijk opgeleid tot wiskundige, schreef hij een verhandeling *De prospectiva pingendi*, waarin hij de regels onderzoekt hoe wiskundige diepte op voorwerpen kan worden toegepast (bijvoorbeeld een kubus of een menselijk hoofd).

Met een groep ouderen in de Bergkerk te Amersfoort keken we naar deze afbeelding in het kader van een kring over ouderdom en spiritualiteit. Kijkt u mee? Ik nodig u uit om deze afbeelding in kleur op de achterkant van *Handelingen* enkele minuten uw blik te gunnen.

Wat de deelnemers opviel (en u waarschijnlijk ook) is de tegenstelling tussen de centraal gepositioneerde ontslapen Christusfiguur en de slapende wachters op de voorgrond. Op de achtergrond ziet u een Italiaans landschap. Ook daarin is een contrast aangebracht tussen winter en zomer, tussen dood en leven. Maar er waren ook elementen waar men zich aan stoorde (u ook?). De Christusfiguur wordt wel erg dominant en krachtig weergegeven. Hij is te rijk geproportioneerd, in overdreven atletische afmetingen. De triomferende kruisvlag wekte aversie. En dan die lege blik ...

Er zit een verborgen kanteling in deze afbeelding. Wie er vóór staat, wordt overweldigd door de afmeting (225x200 cm) en door de hoogte waarop het geschilderd is. Je kijkt als toeschouwer van onderen omhoog. Dat is goed te zien bij de (bruine) wachter zonder helm, je kijkt hem van onderaf op zijn kin en neus. Maar zouden we dit onderperspectief doortrekken, dan zouden wij ook de Christusfiguur van onderaf moeten bekijken (in de neusvleugels). Juist hier maakt de wiskundig opgeleide kunstenaar een andere keus. Er vindt een perspectiefwissel plaats. De kunstenaar doorbreekt het technische perspectief ten gunste van een theologisch perspectief. Wij zien de Christusfiguur niet van onderen, maar de Opgestane kijkt ons rechtstreeks aan. Vanuit een ander perspectief. Onze blikrichting wordt dus onderbroken. Gekanteld.

Met andere woorden: ik (en u) blijven geen toeschouwers die naar boven kijken. Er wordt rechtstreeks naar ons gekeken. Vanuit een ander perspectief. Wij worden gezien en begroet. En ‘in Frage gestelt’. <

Piero della Francesca, >
‘Resurrezione’, circa 1463

